

Protokół obrad sejmowych

z dnia 26. kwietnia 1861.

Posiedzenie otworzył Xiążę Marszałek o godzinie pół do jedynastej po zgromadzeniu się członków w liczbie 146 w przytomności komisarza rządowego c. k. Rady nadwornego Wgo. Pana Jasińskiego.

Odczytany protokół obrad sejmowych z dnia 25. kwietnia 1861 w zupełności uznany został.

W skutek zrzeczenia się posła Boczkowskiego jako członka Wydziału sejmowego, przystąpiono do nowego wyboru i poseł Seweryn Smarzewski 31 głosami natomiast jako członek Wydziału sejmowego wybrany został.

Z kolei porządku dziennego przystąpiono do wyboru posłów do Rady Państwa. Poseł Borkowski przedstawił następujący wniosek:

„Sejm uchwali przedstawienie do Najjaśniejszego Pana tej treści, iż wtedy dopiero wyszle posłów swoich do Rady Państwa, jak sformułuje życzenie i warunki dotyczące się łączności kraju naszego z całością Państwa.“

Poseł Ziemiałkowski wniósł, ażeby zamieścić w protokole obwarowanie, iż wysłanie posłów do Rady Państwa nie może być uważane jako zrzeczenie się praw naszych do autonomii.

Poseł Wodzicki Henryk przedstawił następujący umotywowany wniosek przejścia do porządku dziennego:

„Zniewoleni wyraźnem orzeczeniem, przystępujemy do wyboru posłów do Rady Państwa i przerywamy rozpoczętą pracę ustawodawczą Sejmowi, od którego kraj oczekiwał organicznego swego urzędzenia.

Temu to jedynie Sejmowi przyznaje kraj moc stanowienia w sprawach naszych, gdyż opiera się na podstawie owych tradycyj prawnego poczucia i prawnych wymagań, które Jego c. k. Apostolska Mość w swym Manifeście i Dyplomie z dnia 20. Października 1860 za główną wskazówkę swych rządów uznać raczył.

Wysłannicy nasi jako wyłączni reprezentanci Sejmu Galicyi i Krakowa w Radzie Państwa, obstawać będą bez wątpienia przy prawach historycznych należnych naszemu krajowi. W tej więc myśli Sejm przystąpił do wyboru posłów do Rady Państwa.“

Wysoka Izba przyjęła umotywowany wniosek jednogłośnie i przeszła do porządku dziennego, to jest do wyboru posłów do Rady Państwa.

Po obliczeniu głosów przez skrutatorów następnii posłowie Sejmu wybrani zostali do Rady Państwa:

Wybór z mniejszych posiadłości: Tarczanowski Semen wybrany 137 głosami, X. Nehrebecki Julian wybrany 100 głosami (okręg wyborczy: Lwów, Sambor, Gródek, Drohobycz, Turka, Rudki i Łąka).

X. Leon Polowy obrany 128 głosami (okręg wyborczy: Brzeżany, Bóbrka, Rohatyn i Podhajce).

Iwan Karpińec obrany 86 głosami (okręg wyborczy: Czortków, Zaleszczyki, Borszczów i Kopeczyńce).

Mikołaj Kowbasiuk wybrany 130 głosami (okręg wyborczy: Kołomyja, Horodenka, Kossów i Sniatyn).

Walenty Bilewicz obrany 81 głosami (okręg wyborczy: Przemyśl, Jarosław, Jaworów i Mościska).

Iwan Rusiecki wybrany 134 głosami (okręg wyborczy: Sanok, Lisko, Dobromil, Dubiecko i Dukla).

X. Antoni Mogielnicki obrany 129 głosami (okręg wyborczy Stanisławów, Bohorodczany, Manasterzyska, Nadworna i Tyśmienica).

X. Michał Kuziemski obrany 117 głosami (okręg wyborczy: Stryj, Dolina, Kałusz i Mikołajów).

Antoni Rogalski obrany 85 głosami (okręg wyborczy: Tarnopol, Skalał Zbaraż i Trembowla).

Adam Stocki obrany 130 głosami (okręg wyborczy: Złoczów, Łopatyn, Busk i Załósce).

X. Juzyczyński Antoni obrany 121 głosami (okręg wyborczy: Żółkiew, Bełz, Lubaczów i Rawa).

Adam hr. Potocki wybrany 79 głosami, Nikodem Bętkowski 100 głosami (okręg wyborczy: Kraków, Chrzanów, Bochnia, Brzesko, Wieliczka, Wadowice, Kenty, Myślenice i Żywiec).

X. Ludwik Ruczka wybrany 111 głosami Michał Witalis 111 głosami, X. Morgenstern Stanisław 100 głosami (okręg wyborczy: Jasło, Rzeszów, Łańcut, Leżajsk, Rozwadów, Tyczyn, Tarnów, Dąbrowa, Dembica, Ropczyce i Mielec).

Karol Rogawski wybrany 96 głosami (okręg wyborczy: Gorlice, Nowy Sącz, Stary Sącz, Nowy Targ i Limanowa).

Wybór z miast i Izb handlowych: Franciszek Smolka wybrany 130 głosami (z miasta Lwowa).

Zygmunt Helcel wybrany 119 głosami (z miasta Krakowa).

Felix Reyzner wybrany 119 głosami (z miast: Tarnopol i Brody).

Teodor Szemelowski wybrany 107 głosami (z miast: Przemyśl, Jarosław, Sambor i Drohobycz).

Wincenty Kirchmayer wybrany 104 głosami (z Izby handlowej Krakowskiej).

Jakób Krzysztofowicz wybrany 90 głosami (z miast: Stanisławów, Stryj i Kołomyja).

Julian Gutowski wybrany 71 głosami (z miast: Tarnów, Rzeszów i Sącz).

Z większych posiadłości:

Dr. Józef Dietl	wybrany 133 głosami,
Leonard Wężyk	” 133 ”
Kazimierz Grocholski	” 133 ”
X. Biskup Litwinowicz	” 132 ”
Dr. Mikołaj Zyblikiewicz	” 132 ”
Kazimierz hr. Dzieduszycki	” 130 ”
Karol Hubicki	” 129 ”
Włodzimierz Cielecki	” 128 ”
Tomasz Horodyski	” 126 ”
Kazimierz hr. Wodzicki	” 126 ”
X. Alexander Dobrzański	” 93 ”
Kazimierz Szeliski	” 91 ”
Aloizy Bocheński	” 88 ”

Wniosek przedstawiony przez Xięcia Marszałka względem wyznaczenia dyetów i kosztów podróży dla Posłów do Rady Państwa upadł, w skutek następującej na wniosek Posła Ziemiałkowskiego jednogłośnie zapadłej uchwały, iż Sejm niema kompetencji w tej mierze, należy to do Rady Państwa, i tylko c. k. Namiestnictwo zawezwać wypada, ażeby potrzebne zaliczki tym sposobem, jak Posłom sejmowym, i Posłom do Rady Państwa wypłacono.

W tem miejscu przedstawiono pismo c. k. Namiestnictwa względem odroczenia Sejmu następującej treści:

„Jaśnie Oświecony Xiążę Marszałku!

Na mocy w. reskryptu Jego Exc. Pana Ministra Stanu z dnia 24. t. m. do l. 2.842 w skutek najwyższego umocowania z dnia 14. t. m. wydanego, mam zaszczyt upraszać J. O. Xięcia, o odroczenie Sejmu zaraz po załatwieniu będącego dziś na porządku dziennym wniosku rządowego co do wyboru członków dla Izby poselskiej w Radzie Państwa.

Racz J. O. Xiążę przyjąć przy tej sposobności zapewnienie wysokiego poważania, z jakim mam zaszczyt zostawać

J. O. Xięcia uniżonym sługą

Lwów dnia 26. kwietnia 1861.

Wiceprezes c. k. Namiestnictwa

Mosch m. p.“

Następnie przedstawił Poseł Lubomirski następujący wniosek:

„Sejm poleci Wydziałowi przedsięwziąć bezzwłocznie stosowne kroki, aby zawiadywanie zakładem narodowym imienia Ossolińskich przez władze administracyjne jak najrychlej ustać mogło.“

Wniosek przeważną większością przyjęty został. —

Przedstawiony wniosek przez sprawozdawcę komisji specjalnej Posła Smarzewskiego następującej treści:

„Sejm uchwali:

Wydział sejmowy przedstawi Sejmowi projekt do ustawy w celu zastąpienia języka niemieckiego w szkołach, sądownictwie i administracji językiem polskim i ruskim“ jednogłośnie przyjętym został.

Następnie wniósł sprawozdawca tejże komisji Poseł Smarzewski, ażeby wnioski podane Sejmowi w najrozmaitszych przedmiotach odesłać do Wydziału krajowego.

Gdy atoli posiedzenie odroczone zostało do godziny szóstej po południu, wniosek tenże nie przyszedł przed południem pod obrady.

Wieczorne posiedzenie rozpoczęło się o godzinie w pół do siódmej.

Poseł Marszałkiewicz oznajmił interpelację następującej treści:

I n t e r p e l a c y a.

W roku 1847 gminy podtatrzańskie obwodu Sandeckiego mianowicie: Chochołów, Dzianisz, Witów i Ciche nawiedzone zostały potrójną klęską: nieurodzaj, głód i tyfus zdziesiątkowały ludność onych okolic — pozostała reszta, pozbawiona środków do dalszego utrzymania się, znalazła chwilowe wsparcie u najbliższych sąsiadów swoich, mieszkańców obwodu Sandeckiego — lecz gdy potrzebie tak wielkiej, ubogi obwód ten sam nie zdołał zaradzić, rozpisał w roku 1848 ówczesny komitet narodowy spowodowany prośbą urzędów gromadzkich gmin pomienionych, składkę po całym kraju. Odezwa jego nie została bez skutku, spieszo z datkiem to w ziarnie to w groszu, pierwsze wpływy rozdaniem zostały bezzwłocznie pomiędzy najuboższych, dalsze zaś nadsełki w gotówce postanowił komitet obrócić na założenie spichrza dla rzeczonych gmin. Jakoż w początku jesieni tegoż roku wzrosły one do cyfry 901 reń. 35 kr. m. k., dalsze postępy wstrzymane zostały ogłoszeniem kraju w stanie wojny — surowość prawa wojennego i nie rzadkie w onym czasie przykłady rekryminacji, spowodowały członków rozwiązanego komitetu narodowego do ulokowania summy tej u jednego kupca Sandeckiego aż do czasu, gdy kraj powróci do stanu normalnego — mijały lata, jednak przywrócenia prawnych stosunków na próżno wyglądaliśmy. Zdarzyło się przecie, że w r. 1854 rząd nakazał tworzenie spichrzów gromadzkich po całym kraju — korzystając z tej sposobności, uwiadomiłem z polecenia kolegów moich zwinionego komitetu narodowego pod dniem 14. Marca t. r. c. k. urząd obwodowy Nowo Sandeckiego o tym funduszu wzrosłym odsetkami do summy 1.138 reń. 38 kr. m. k. i o gotowości mojej oddania go w obecności delegować się mającego c. k. urzędnika do rąk wójtów gmin pomienionych. W skutek zapewne sprawozdania w tej rzeczy i otrzymanego nakazu od ówczesnej c. k. komisji gubernialnej w Krakowie, zarządził urząd obwodowy prze-

rzenie ksiąg handlowych kupca, u którego ta summa ulokowaną była, żądając za razem jej wydania, lecz gdy takową już parę dni przedtem odebrałem, widział się spowodowanym do wezwania mnie pod dniem 31. Marca tegoż roku, abym tę summę do rąk przełożonego obwodu złożył niezwłocznie, zapewniając mnie zarazem: „iż względem użycia tych pieniędzy dla gmin wzmiankowanych, nastąpi później zawiadomienie.“ — Tak więc zmuszony zostałem przesłać tę summę wynoszącą jak powiedziałem 1.138 reń. 38 kr m. k. na ręce przełożonego c. k. urzędu obwodowego.

Gdy o sposobie użycia tych pieniędzy żadnego dotąd nie otrzymałem zawiadomienia, wieściom zaś jakoby one na inne cele obróconemi już być miały, nie mogąc i nie chcąc dać wiary, pozwałam sobie zrobić zapytanie do wysokiego Prezydium c. k. Namiestnictwa:

Co się stało z tym funduszem?

Wnoszę tę Interpelacyę w interesie dawców tego grosza, w interesie gmin Chochołowa, Dzianisza, Witowa i Cichego, których stał się nietykalną własnością, w interesie nakoniec moim własnym, jako ten, któremu ten grosz do przechowania tymczasowo powierzonym został.

Lwów dnia 26. kwietnia 1861.

Maxymilian Marszałkiewicz m. p Poseł okręgu Nowotargkiego.

Po odpowiedzi danej przez c. k. Wiceprezydenta W. Pana Moscha, że w obecnej chwili objawienia w tej kilka lat się wiodącej sprawie dać nie można, gdyż oprócz tego połączenie dwóch pierwiej istniejących rządów niedawno nastąpiło, przeszła Izba do porządku dziennego.

Następnie po odczytaniu w biurze marszałkowskiem pozostałych wniosków podanych przez wielu Posłów,

W. Izba uchwaliła:

Wszystkie te wnioski odesłać do Wydziału sejmowego bez bliższego oznaczenia, co z tem zrobić ma — z zastrzeżeniem jednak zdania sprawy Sejmowi.

Poprawka Posła Zyblikiewicza, ażeby względem sprzedaży dóbr kameralnych Jaworowa do Najjaśniejszego Pana podać prośbę o wstrzymanie tej sprzedaży, jednogłośnie przyjętą nie została.

Po ogłoszeniu wybranych Posłów do Rady Państwa, wnieśli zrzeczenie swoje Posłowie Witalis, Tarczanowski i Karpiniec.

W. Izba uchwaliła przejść do porządku dziennego.

Protokół niniejszy, zaraz odczytany, został w zupełności przyjęty.---

Posiedzenie o godzinie trzy kwadrans na ósmą zamknięto. Xiążę Marszałek w skutek wyższego polecenia Sejm odroczył.

We Lwowie dnia 26. kwietnia 1861.

L. Sapiha m. p.

Zygmunt Zatwarnicki
sekretarz m. p.

Kazimierz Grocholski
sekretarz m. p.

